

Luonnonvara- ja
biotalouden
tutkimus 52/2016

Ainutlaatuinen arktinen Lappi

Maaseutuseminaari 15.11.2016

Rauno Kuha (toim.)

Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 52/2016

Ainutlaatuinen arktinen Lappi

Maaseutuseminaari 15.11.2016

Rauno Kuha (toim.)

Luonnonvarakeskus, Helsinki 2016

Lukijalle

Muutos on aina mahdollisuus, johon on järkevää suhtautua uteliaasti. Teknologia kehittyy, yhteiskunta uudistuu. Lapin asukkaille avautuu uusia mahdollisuuksia houkutella alueelle matkailijoita, kehittää elinkeinoja ja parantaa palveluita.

Jopa jää, lumi ja kylmä tuuli voivat tulevaisuudessa olla Lapin vahvuuksia. Tutkijat ovat esimerkiksi löytäneet uusia bioaktiivisia yhdisteitä arktisen alueen hitaasti kasvavista puista. Niistä voidaan tehdä arvokkaita valmistusaineita elintarvike- ja lääketieteellisuuteen.

Luonto luo elämää pohjoiseen myös tulevaisuudessa, Lapin ja koko Suomen hyväksi.

Seminaarin suojelija

Maria Lohela
eduskunnan puhemies

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Seminaarin järjestäjät:
Ammattipisto Lappia

Lapin aluehallintovirasto

Lapin ammattikorkeakoulua

Lapin liitto

Maaseutuverkosto

ProAgria Lappi

Rovaniemen kaupunki

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Luonnonvarakeskus

ISBN: 978-952-326-295-9 (Painettu)

ISBN: 978-952-326-296-6 (Verkkójulkaisu)

ISSN 2342-7647 (Painettu)

ISSN 2342-7639 (Verkkójulkaisu)

URN: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-326-296-6>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Rauno Kuha (toim.)

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2016

Julkaisuvuosi: 2016

Kannen kuva: leuku.fi

Painopaikka ja julkaisumyynti: Juvenes Print, <http://luke.juvenesprint.fi>

ESIPUHE

Biotaloudesta puhuvat nyt kaikki. Muotikäsitteeksi muodostuneen sanan takana on kuitenkin varsin arkisia ja käytännönläheisiä asioita – erityisesti tuttuja meille lappilaisille. Perunat maasta, kalaa järvistä ja puita, marjoja ja riistaa metsistä. Kaupan päälle hyvinvointia maailman puhtaimmasta ilmasta ja luonnosta.

Ajatus biotaloudesta laajana käsitteenä ei ole meille Lapissa vieras. Lappi-sopimuksessa nostimmekin yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksemme luonnonvarojen ja arktisen olosuhdeosaamisen kestävä hyödyntämisen. Lapilla on kaikki edellytykset kasvaa jopa Euroopan mittakaavassa merkittäväksi luonnonvarataloutteen perustuvan liiketoiminnan mallimaakunnaksi. Lappilaisella luonnolla on arvoa paitsi perinteisten metsätalouden ja teollisuuden niin myös maatalouden, energiantuotannon, poronhoidon, luonnontuotealan, lähiruoan, greencaren kuin pelkän virkistykseenkin kautta.

Olennaista on monipuolinen ja kestävä jalostusarvon nostaminen ja eri maankäyttömuotojen yhteensovittaminen. Poroista voidaan tehdä sipsejä, yrteistä välipalapatukoita ja kauniista maisemasta matkailijalle ainutlaatuinen ja arvokas elämys. Unkaria suuremmassa maakunnassa on kaikille tilaa – tinkaamisen sijaan on tehtävä valintoja.

Mahdollisuuksien kääntäminen konkreettisiksi onnistumisiksi edellyttää paljon töitä ja ennen kaikkea - yhteistyötä. Toimijat yhteisiin pöytiin, osaaminen jakoon ja hyvät kokemukset kaikkien käyttöön. Ainutlaatuinen Arktinen Lappi –seminaari tarjoaa tähän erinomaisen paikan – eiköhän ryhdytä töihin!

Mika Riipi
Maakuntajohtaja

Tiivistelmä

Rauno Kuha

Luonnonvarakeskus, Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi

Lapin maakunta on Suomen pohjoisin, laajin ja harvaan asutuin maakunta. Pinta-alaltaan se vastaa kuitenkin lähes kolmannesta Suomesta. Lapin ilmasto on subarktinen. Kesällä suuressa osassa Lappia vallitsee yötön yö, jolloin aurinko ei laske lainkaan ja talvella puolestaan kaamos, jolloin aurinko ei nouse lainkaan. Utsjoella yötön yö kestää 72 ja kaamos 53 vuorokautta.

Se on ilmastollisesti niin laaja, että se on tarpeen jakaa kolmeen osaan: Etelä-Lappi, Keski-Lappi ja Pohjois-Lappi. Etelä-Lappi kuuluu osittain pohjoisboreaaliseen vyöhykkeeseen ja on ilmasto-olosuhteiltaan maakunnan edullisin. Keski-Lapin mantereiseen ilmastoon vaikuttavat laajat suoalueet. Jäämeri vaikuttaa paikoin Pohjois-Lapin muuten hyvin mantereiseen ilmastoon. Maa on lumen peitossa 6-7 kuukautta. Terminen kesä kestää Rovaniemellä keskimäärin 90 päivää, Kilpisjärvellä vain 46 päivää. Lappi on siis aidosti arktisella alueella sijaitseva maakunta. Maailman mittakaavassa Lappi on hyvin poikkeuksellinen alue. Lapissa voi arktisuudesta huolimatta viljellä ja kasvattaa erilaisia tuotteita. Lapin metsätalous on vahvaa. Lapissa on monipuolista elinkeinotoimintaa. Lappi on tunnettu porotaloudesta ja matkailusta.

On siis hyvin perusteltua, kun tämän seminaarin nimeksi ja teemaksi on valittu Ainutlaatuinen arktinen Lappi. Tämän teeman alla on kolme luentokokonaisuutta. Nämä kokonaisuudet ovat arktinen kylä, arktinen hyvinvointi ja arktinen matkailu.

Arktisen kylän kokonaisuudessa asiantuntijat pureutuvat lappilaisen biotalouden ja energiantuotannon kysymyksiin, arktiseen elintarviketuotantoon ja Lapin luonnon monipuoliseen tarjontaan metsissä ja vesistöissä.

Arktinen hyvinvoinnin kokonaisuus pitää sisällään lappilaisia arjen turvallisuuden ratkaisuja ihmisen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin hyväksi, pohjoisia palveluntarjontakonsepteja ja valtiovallan suunnitelmia ja ajatuksia Lapin maakunnasta. Lisäksi kuulemme yrityksen esittelyn lappilaisista terveydenhoitotuotteista suoraan Lapin metsistä.

Arktisen matkailun kokonaisuus pitää sisällään matkailun turvallisuuden työkaluja, Lapin luonnonpuistojen merkityksen lapin maakunnalle ja Lemmenjoen maisemissa toimivan yrittäjän ajatuksia arktisesta matkailusta. Lisäksi kuulemme ajatuksia rajat ylittävästä matkailuyhteistyöstä Lapissa.

Meidän kaikkien yhteinen tavoite on pitää Lappi asuttuna ja elinvoimaisena maakuntana. Tulevaisuuden kannalta on tärkeää, että me tunnistamme Lapin luonnon erityispiirteet, mahdollisuudet ja osaamme toimia Lapin olosuhteissa yhteisen maakuntamme hyväksi.

Asiasanat: Energia, elintarvikkeet, matkailu

Abstract

Rauno Kuha

Luonnonvarakeskus. Eteläranta 55, 96300 Rovaniemi

In Finland the province of Lapland is north most, largest and thin inhabited region. On the other hand, its area is almost one third of whole Finland. Lapland's climate is subarctic. In the summer in large area of Lapland have a midnight sun, that is the time when the sun does not go down at all. In the winter there's a polar night when the sun does not get up. In Utsjoki the midnight sun lasts 72 days and the polar night lasts 53 day.

The region is so large that climatically it can be subdivided into three: Southern-, Central- and Northern- Lapland. Southern-Lapland belongs partially to northern boreal growing zone and is climatically region's most favourable area. Swamp areas have an effect on Central- Lapland's continental climate. Arctic ocean has a locally influence on North-Lapland otherwise very continental climate. Ground is covered by snow during six or seven month. In Rovaniemi the summer lasts about 90 days, but in Kilpisjärvi just a 46 days. Lapland is clearly located in arctic area. Despite of that you can still plant in Lapland. Forestry is strong and livelihood is versatile. Lapland is known about Reindeer business and tourism.

It is deeply justifiable when this seminar has named and themed after unique arctic Lapland. This theme contains three presentations. The presentations are; Arctic village, arctic well-being and arctic tourism.

Arctic village whole experts dig into Lapland's bio-economy, energy issues and groceries production as well as versatility of Lapland's forest and lakes.

Arctic well-being contains Lapland's safety of weekdays, service provider concept, government plans and thoughts about province. Furthermore, we heard a company's presentation from Lapland's healthcare production.

Arctic tourism contains safety of traveling, importance of Lapland's natural park and entrepreneur's, from Lemmenjoki, thoughts about arctic tourism. After that we heard thoughts about unlimited collaboration of Lapland.

We have a common goal to keep Lapland livable and healthy province. In the future, it is important that we identify idiosyncrasy of Lapland's nature, possibilities, and know how to act in Lapland's conditions.

Keywords: Energy, foodstuffs, tourism

Sisällys

ESIPUHE	4
Tiivistelmä	3
Abstract	4
1. Arktinen kylä	6
Biotalous Lapissa.....	6
Biotalousmahdollisuudet Lapissa.....	7
Arktiset luonnontuotearvoketjut.....	8
Arktinen Agroforestry	9
Metsän keskeltä maailmalle	10
Arktiset Lapin järvikalat	11
2. Arktinen hyvinvointi	12
Enemmän vähemmällä – verkostot hyvinvointipalvelujen toteuttajina	12
Maakuntauudistuksen mahdollisuudet Lapin hyvinvoinnille	13
Hoivapalveluratkaisut Pudasjärvellä.....	14
Terveyttä Pohjoisen Luonnosta Case: Repolar Pharmaceuticals Oy.....	15
Arktisen hyvinvoinnin tulevaisuus	16
Aluerakenteen perusosat ja Lapin hyvinvointipoliittinen kehittäminen	17
3. Arktinen matkailu	18
Arktinen turvallisuus, työkaluja matkailuyrittäjälle turvallisuustyöhön	18
Hiljaisuuden tuotteistaminen	19
Visit arctic Europe – rajat ylittävää yhteistyötä	20
Lapin kansallispuistojen merkitys maakunnalle.....	21
Erämaan kulta	22
Pelastaako pehmeä metsänhoito matkailun – vai toisinpäin?	23
Seminaarin ohjelma	24
Muistiinpanoja	25

1. Arktinen kylä

Biotalous Lapissa

Suomen biotalousstrategia määrittelee biotalouden seuraavalla tavalla ”Biotalousella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen. Biotalous pyrkii vähentämään riippuvuutta fossiilisista luonnon-varoista, ehkäisemään ekosysteemien köyhtymistä sekä edistämään talouskehitystä ja luomaan uusia työpaikkoja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.” Tässä määritelmässä korostuu uusiutuvien luonnonvarojen käyttö kestävä kehityksen mukaisesti.

Biomassat kaikissa muodoissaan ovat biotalouden raaka-aineita. Myös jäte- ja sivuvirrat ovat raaka-ainetta sellaisenaan tai osana biotalouden arvoketjujen raaka-aineita, kuten esimerkiksi biokaasun tuotannossa. Globaalisti luonnonvarojen/resurssien käyttöön liittyy useimmiten keskustelu niiden niukkuudesta, Lapin kontekstissa tilanne on toinen. Uusiutuvien luonnonvararesurssien kuten metsien varannot ovat valtavat. Lapin maapinta-alasta 98 % on metsätalousmaata, siitä 4,9 milj. hehtaaria on metsämaata. Verrattuna muihin metsäkeskusalueisiin Lapissa kitu- ja joutomaiden osuus metsätalousmaasta on suurta. Alueella puuston kasvu on suurempaa kuin poistuma, puuta on metsämaahectaareilla 51 kuutiometriä. (Luke 2016) Metsistä suurin osa on kehitysluokaltaan nuoria kasvatusmetsäkoivuja, joten puuvarannot kasvavat jatkossakin. Aktiivimaatiloja on Lapissa vielä noin 1 500 ja peltoja on viljelyssä n. 44 300 hehtaaria pääosin nurmen tuotannossa (Tilastokeskus 2016). Karjatalouden sivuvirtojen kuten lannan osalta, määrä on liki 50 000 tn/v. (Luonnonvarakeskus 2016). Biojätettä syntyy kotitalouksissa keskimäärin noin 50 kg/asukas. Lapissa voidaan arvioida syntyvän biojätettä vuositasona noin 10 000 tonnia (sisältäen matkailijat, opiskelijat, muut väliaikaiset oleskelijat). Kalabiomassat sekä poron teurastuksen sivutuotteet ovat myös olennaisia etenkin biokaasun tuotannossa.

Metsä- ja maatalouden biomassat ja niiden sivuvirrat sisältävät valtavan potentiaalisen kaskadi ajattelun mukaiseen hyödyntämiseen. Biomassojen käytön kasvulla halutaan vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, lannoitteista ja materiaaleista. Biomassojen kasvava käyttö sisältää myös riskejä. Esimerkiksi liian pitkälle menevä biomassojen käytön tehostaminen voi yksipuolistaa kasvuympäristöjen monimuotoisuutta. Jotta biomassat saataisiin hyödynnettyä tehokkaasti ja kestävästi ravinnon, energian ja uusien tuote ja palveluinnovaatioiden osalta, tarvitaan kestävyystarkasteluja niin ympäristön, talouden kuin sosiaalisten ulottuvuuksien osalta. Kestävyysindikaattorien ja mittareiden tunnistaminen on kuitenkin haasteellista. Arvioinnin ja mittaamisen lisäksi tarvitaan uudenlaista, ekosysteemipalveluihin perustuvaa, verkostomaista ajattelutapaa biomassojen hyödyntämiseen, joissa isot ja pienet toimijat täydentävät toisiaan. Lisäksi kestävä biotalouden edistäminen edellyttää uusia omistajuuden ja arvonsaamisen muotoja sekä toimijoiden välistä luottamusta ja yhteistyötä lisääviä toimintatapoja.

Anu Reinikainen työskentelee tutkijana Luonnonvarakeskuksessa (Luke) Uudet liiketoimintamahdollisuudet yksikössä. Anu on valmistunut Helsingin yliopistosta pääaineena ympäristöekonomia. Hän on perehtynyt kestävyysproblematiikkaan, erityisesti kestävyysarviointiin ja mittaamiseen biotalouden kontekstissa. Ruokahävikin määrä ja vähentäminen ovat olleet hänen pitkän ajan tutkimuskohteita. Ihminen toimijana sekä verkostomaisen yhteistyön edellytykset teollisten symbioosien kontekstissa ovat hänen tämän hetken kiinnostuksen kohteena.

Biotalousmahdollisuudet Lapissa.

Biotalousmahdollisuuden suurin haaste on sen konkreettisuuden ymmärtäminen. Mitä se minulle ja minun yritykselleni tarkoittaa. Biotalous mielletään usein bioenergiana ja nykyisten fossiilisten polttoaineiden korvaamisesta uusilla polttoaineilla. Valtioneuvosto määrittelee biotalouden taloudeksi, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen kestävästi.

Me Lapissa elämme puhtaiden luonnonvarojen keskellä, jotka ovat ainutlaatuisia maailmassa. Olemme luonnonvarojen suhteen yli omavaraisia. Mutta miksi emme ole valmiita hyödyntämään niitä itse, vaan odotamme, että joku muu tulee hyödyntämään ne meidän puolesta. Jokainen lappilainen maaseutukylä maksaa lähes puolet ansioistaan fossiilisiin polttoaineisiin ja ruokaan vaikka voisimme ne tehdä itse ja samalla luoda matkailua isomman toimialan, joka luo uusia yrityksiä ja työpaikkoja.

Lapin n. 300 kylää käyttävät 250 miljoonaa euroa energiaan ja ruuan ostamiseen, joka vuosi. Suurin osa näistä rahavirroista suuntautuu ulkomaille. Samalla koetaan, ettei mikään kannata ja mieluiten siirrytään kaupunkeihin, vaikka asutaan rikkauksien keskellä. Mitä sitten tapahtuu kun automatiikka ja robotiikka tulevat korvaamaan yhä suuremmissä määrin keskiluokan työtä? Miksi me teemme päätöksiä vain lyhyellä tähtämellä?

Näihin tulevaisuuden mahdollisuuksiin ja muutostekijöihin haemme vastauksia ja uusia konkreettisia liiketoimintamalleja, jotta meillä olisi tulevaisuudessa rikas, puhdas ja elinvoimainen Lappi.

Keijo Siitonen
Yritysasiantuntija
Yrityspalvelut: ProAgria Lappi
Yritystoiminnan aloittamis- ja perustamispalvelut
Investointi- ja rahoitussuunnittelupalvelut,
Liiketoiminnan kehittämispalvelut

Arktiset luonnontuotearvoketjut

Metsien ei-puupohjaisiin tuotteisiin pohjautuva luonnontuoteala on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna liikevaihdoltaan usean sadan miljardin arvoista liiketoimintaa ja globaalit markkinat kasvavat tällä hetkellä jatkuvasti. Suomessa ei-puupohjaisia raaka-aineita on runsaasti ja monipuolisesti saatavilla. Siitä huolimatta luonnontuotealan globaali markkinapotentiaali on ollut suurelta osin hyödyntämättä, sillä alalta puuttuvat selkeät tuotanto- ja liiketoimintamallit.

Suomalaisten tuotteiden vahvuutena ovat Pohjoismaisten tuotteiden arvostus kohdemarkkinoilla Aasiassa, kyky tuottaa tuotteet luomusertifioidussa metsässä ja markkinoida tuotteet ”villinä” (Wild Forest) ja Arktisena tuotteena. Sekä todennettavissa olevat (em. sertifiointi) että mielikuviiin perustuvat markkinointiargumentit antavat tuottajille mahdollisuuden lisäarvoon markkinoilla, joissa valtaosa liikkuvasta raaka-aineesta on sienimökasvatettua ja sertifioimatonta.

Vahvuuksista huolimatta suomalaisen luonnontuotealan on osattava tunnustaa myös heikkouksensa. Useimmat luonnontuotealasta tehdyt maakunnalliset ja valtakunnalliset selvitykset nostavat yhtenä keskeisenä ongelmana raaka-aineen saatavuus ongelmien rinnalle alalla toimivien yritysten työnjakoon liittyvän yhteistyön puutteen. Tällä hetkellä toimintaa leimaa pyrkimys tehdä kaikki itse, hyödyntämättä yhteistyö/alihankintaverkostoja raaka-ainehankinnassa, jakelussa tai markkinoinnissa. Tämä vaikuttaa suoraan tuotteiden jalostusasteeseen ja yritysten kykyyn vastata toimitusvarmuuteen vientimarkkinoilla.

Selkeiden toimitus- ja arvoketjujen puutteen vuoksi toiminta jää pienimuotoiseksi ja vientimarkkinoiden vaatimukseen (mm. toimitusvarmuus, jäljitettävyyys, tuotantoerien tasalaatuisuus, markkinointiponnistus) vastaaminen on vaikeaa yksittäisille yrityksille. Arktisuuden ja puhtaan luonnon tuoman edun konkretisoituminen vaatii toimenpiteitä – runsaasti yritysten välistä yhteistyötä ja työn jakoa.

Henri Vanhanen toimii vanhempana tutkijana Luonnonvarakeskuksessa. Hän on johtamissaan hankkeissa tutkinut luonnontuotteiden satoja, tuotantomenetelmien kehitystä ja suoraa yrityslähtöistä tuotekonseptien kehitystä. Hän on ollut myös aktiivisesti muodostamassa tuottajaklusteria luonnontuotteiden tavoitteelliseen tuotantoon. Vanhanen on kerännyt kokemusta ja toimintamalleja eri työtehtävistä Luonnonvarakeskuksen lisäksi sekä ympäristö- että kalataloushallinnosta ja opetussektorilta sekä ammatti- ja aikuiskoulutuksesta että ammattikorkeasta.

Arktinen Agroforestry

Agroforestry, suomalaisittain agrometsätalous tai metsämaatalous (ruots. *skogsjordbruk*), on toimintaa jossa puustolla parannetaan maatalouden toimintaedellytyksiä tai maataloutta (mm. ravintokasvien viljely, karjatalous) harjoitetaan metsätalouden yhteydessä. Agrometsätaloudesta saatavaa hyötyä optimoidaan sijoittamalla toimintaan tuotantopanoksia, investoimalla tai hyväksymällä vaihtoehtoiskustannuksia. Porotalous on merkittävin ja vakiintunein agrometsätalouden muoto Suomessa. Poronhoitoalueella laiduntaa 200 000 - 300 000 poroa hieman yli 120 000 km²:lla. Sen sijaan Suomessa harjoitettu ja vain jossain määrin organisoitu luonnonsienten ja -marjojen keruutoiminta on täysin luonnollisten satojen varassa. Siksi kyse on ainakin toistaiseksi pikemminkin keräily- kuin agrometsätaloudesta. Agrometsätalous on aina tavoitteellista, organisoitua ja hallinnoitua toimintaa.

Puuntuotantoon keskittyvän yksityismetsätalouden hehtaarikohtainen liiketulos on Lapin alueella Suomen alhaisin, joten metsien monipuolisen käytön merkitys korostuu. Luonnonmarjat ja – sienet ovat edelleen erittäin vajavaisesti hyödynnetty pohjoisten metsien raaka-aineresurssi, Lapin alueen biologisesta mustikka- ja puolukkasadosta hyödynnetään alle 2 prosenttia ¹. Kuitenkin pelkästään luonnollisen mustikkasadon arvon huomioiminen metsän tuottoa arvioitaessa voi nostaa metsän tuottoa jopa viidenneksellä ².

Luonnontuotteiden hyödyntämisen merkittävänä rajoitteena ovat alhaiset hehtaarikohtaiset sadot. Laajat alueet ovat liian niukkasatoisia kannattavaan talteenottoon ja runsassatoisille, helposti saavutettaville alueille voi kohdistua suurikin poimintapaine. Tämän takia Suomessa, ja etenkin Lapis- sa, tulisi aloittaa luontaisten luonnontuotesatojen parantamiseen tähtäävä voimaperäinen agrometsätalouden tutkimus- ja kehittämistoiminta. Tavoitteena tulee olla keskinkertaisten luonnontuotesatojen nostaminen hyväksi ja hyvien satojen nostaminen erinomaisiksi. Tällainen lähestymistapa edellyttäisi kuitenkin myös jokamiehenoikeuksien tulkintojen tarkastelua. Jo nyt on mahdollista rajata erityiseen käyttöön tarkoitettuja alueita jokamiehenoikeuden ulkopuolelle. Intensiivinen luonnontuotteiden tuotanto metsässä voisi olla tällaista erityskäyttöä, tosin erityisen käytön osoittaminen ja valvonta lienee ongelmallista. Toisaalta ekstensiivinenkin, jokamiehenoikeuksien piiriin kuuluvien luonnontuotteiden tehokkaampi tuotanto toisi lisäarvoa metsälle esimerkiksi matkailun palvelutuotteiden muodossa.

¹ Turtiainen et al. (2015). Mustikka- ja puolukkasatojen talteenotto. Kirjassa Salo (toim.) "Metsä. Monikäyttö ja ekosysteemipalvelut". Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki. s. 125 – 127.

² Miina et al. (2016). Optimal multi-product management of stands producing timber and wild berries. EJFR 135. s. 781-794

Rainer Peltola toimii tutkijana Luonnonvarakeskuksen Uudet liiketoimintamahdollisuudet – yksikössä Rovaniemellä. Peltola toimii luonnontuotteisiin, erikoiskasvi- tuotantoon sekä marjasatoseurantaan liittyvän tutkimuksen parissa. Peltola on työskennellyt Luonnonvarakeskuksen lisäksi myös yliopisto-, ammattikorkeakoulu- ja yksityissektorilla ympäristö- ja biotekniikkaan liittyvissä tutkimus – ja asiantuntijatehtävissä.

Metsän keskeltä maailmalle

Millaista on yrittäjän arki keskellä korpea? No, se on ainakin tapahtumarikasta! Kerran kesken skype-palaverin, jouduin pahoittelemaan hirveästi hetkellistä pois ryntäystäni, koska iso porolauma juuri lähestyi meidän ruusujuuripeltoa. Siinä sitten jätin etelän ihmiset naureskelemaan ja ihmettelemään. Yrittäjän arki metsän keskellä vaatii ehkä enemmän paneutumista käytännön asioissa, mutta sijaintimme luo paljon positiivisia mielikuvia ja on meille suorastaan markkinointikeino. Veikkaan, että tuon skype-palaverin jälkeen kaikki mukana olleet muistivat minut ja sen missä me toimitaan.

Onko yrittäjyys laisinkaan mahdollista ilman toimivaa logistiikkaa, puhelinyhteyksistä puhumatkaakaan? Kuinka moni teistä olisi valmis puhumaan yli puolen tunnin työpuheluita -30 asteen pakkasessa. Se oli vielä pari vuotta sitten arkipäivää myös meidän yrityksessämme, mutta sinnikkyys palkitaan. Tänä päivänä on mahdollista saada tukilaitteita parantamaan signaalia puhelimissa ja netissä. Logistiikka sinänsä onkin sitten aivan eri asia, mutta kun lisää kaikkiin toimituksiin vähintään kaksi lisäpäivää, niin ollaan jo lähempänä realistista toimitusaikaa. Logistiikka on yrityksessämme sama kuin ennakointi.

Tarinaa siitä miten Arctic Warriors oy kokee yrittäjänä toimimisen syrjäkylältä käsin ja mitä haasteita tai etuja se on luonut yrittämiseen. ” Ai, te toimitte oikeasti metsästä käsin!” on lausahdus, mitä olemme kuulleet jo monesti asiakkaidemme suusta. Se, että yrityksesi vaalii joitain arvoja ja toteuttaa missiota ei välttämättä ole uskottavaa, jos yrityksen arkitoiminta ei ole tätä tarinaa tukevaa. Me olemme lappilainen yritys luonnontuotealalla ja se, että toimimme myös luonnon keskellä, on ollut meille valtava markkinointietu. Ulkomaiden markkinoita ajatellen olemme todella kaukana, mutta juuri tämä arktisuus ja erämaan keskellä toimiminen tuo meidän tuotteisiimme mystiikkaa ja lisäarvoa. Jos ihminen ei koskaan pääse kokemaan lapin yötöntä yötä tai revontulia, niin se voi kuitenkin kokea palan siitä Arctic Warriorsin tuotteissa.

Katja Misikangas on rovaniemeläisen Arctic Warriors Oy:n tuotepäällikkö, joka on imenyt yrttitietouden äidinmaidossa.

Katjan intohimona on välittää sukunsa perinnetietoa nykyihmisen hyödynnettäväksi ja tuoda lapin mahtavat kasvit ja yrtit koko maailman tietoisuuteen.

Arktiset Lapin järvikalat

Kalalla on aina ollut suuri merkitys Lapissa. Vaelluskalojen ohella järvikalat hauki, siika, muikku ja särki ovat olleet elintärkeitä. Nykyisinkin järvikalat ovat tärkeä osa ruokavaliota, vapaa-aikaa ja matkailu- ja kalatalouselinkeinoja. Tämä esitys keskittyy Lapin järvien kaupalliseen kalastukseen.

Lapissa on erinomaiset edellytykset sisävesien kaupalliselle kalastukselle. Järviä on paljon, yhteensä 632 000 ha. Valtio on suurin vesialueiden omistaja, minkä johdosta kalastusoikeudet eivät tuota ongelmia kuten eteläisessä Suomessa. Järvien kalakannat ovat vajaahyödynnettyjä: esim. Inarijärven siian kalastusta tulisi Luonnonvarakeskuksen mukaan lisätä. Infrastruktuuri on kunnossa: kuntien omistamia, laitoshyväksytyjä kalankäsittelytiloja on Inarissa, Sodankylässä, Pellossa ja Posiolla, Kemijärvelle tiloja suunnitellaan. Kalastajilla on hyvä ammattitaito niin kalastuksessa, kalan käsittelyssä kuin markkinoinnissakin. Korkealaatuisen sisävesikalalan kysyntä Suomessa on erittäin hyvä.

Lapissa on tällä hetkellä 144 rekisteröitynyttä kaupallista kalastajaa, joista 30 päätoimisia. Lapin sisävesien kaupallisen kalastuksen saalis vuonna 2014 oli yhteensä 621 tonnia, tärkeimpinä muikku, ahven, siika ja hauki. Lukuun sisältyy 175 tonnia pääasiassa tekojärvistä sivusaaliina saatua särkeä, jota ei voitu kaupallisesti hyödyntää. Taloudellisesti merkittävän saaliin määrä oli siten n. 450 tonnia. Erityisesti kaupalliseen kalastukseen sopivia vesiä ovat Inarijärvi, Sodankylän tekojärvet ja Unarijärvi, Posion muikkuedet sekä Mieko-, Kemi- ja Simojärvet, yhteensä n. 250 000 ha. Jos näiden järvien kestäväksi saaliiksi arvioidaan hyvin varovasti 5-8 kg/ha/v, saadaan kestäväksi kokonaissaaliiksi 1,25-2 miljoonaa kg/v. Tämän arvion mukaan Lapin järvien ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävä kaupallinen saalis voisi olla ainakin 2-4-kertainen nykyiseen verrattuna.

Suomen sisävesien kaupallisen kalastuksen suurin ongelma on ammattikunnan ikääntyminen. Lapin kalastajien keski-ikä on 59 vuotta. Saaliin arvon lisäämistä vaikeuttaa tiukka elintarvikelainsäädäntö, joka käytännössä estää kalastajien oman saaliin käsittelyn fileointia pitemmälle. Tukipolitiikka ei huomioi aloittavan kalastajan tarpeita. Kaupallisen kalastuksen toimintaympäristö Lapissa on kunnossa ja edellytykset elinkeinon kehittymiselle ovat hyvät. Kalastus ammattina ei kuitenkaan kiinnosta nuoria, alle 40-vuotiaita kalastajia on vain muutama. Ratkaisevaa kalastuksen tulevaisuuden kannalta on saada elinkeino kiinnostamaan nuoria. Investointitukien suuntaaminen nuorille ja elintarvikelainsäädännön muutokset parantaisivat tilannetta.

Markku Ahonen (s. 1959) asuu Ivalossa ja toimii Pohjoisimman Lapin Leader ry:n hallinnoiman Lapin kalatalouden toimintaryhmän hankekoordinaattorina. Koulutukseltaan hän on filosofian lisensiaatti (biologia). Aiemmin hän on toiminut tutkijana Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksessa, kalataloussuunnittelijana Inarin kunnassa ja erilaisissa hanketehtävissä mm. Metsähallituksessa. Palkkatyöstä liikenevän ajan Ahonen käyttää pyynti- ja keräilytalouteen, metsänhoitoon lapsuusmaisemissa Pudasjärvellä ja Pohjois-Suomen historiaan perehtymiseen. Hänet tavoittaa puhelimitse numerosta 040-704 6094 ja sähköpostilla osoitteesta markku.ahonen@pll.fi.

2. Arktinen hyvinvointi

Enemmän vähemmällä – verkostot hyvinvointipalvelujen toteuttajina

Kunta-, maakunta- ja sote-uudistuksen myötä kuntien rooli tulee muuttumaan vuonna 2019. Kunnat eivät enää tuota sosiaali- ja terveyspalveluja, mutta kuntalain mukaan kunnat ovat edelleen vastuussa kuntalaisten hyvinvoinnista, kunnan elinvoimasta ja nykyisen lainsäädännön puitteissa työllistämistä. Koska kuntien nykyisistä resursseista noin 60 prosenttia siirtyy maakunnille, on kuntien koordinoitava olemassa olevat paikalliset ja alueelliset resurssit elinvoiman, hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämiseen. Maaseudun arjen palveluverkosto -hankkeen tavoitteena on levittää Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan kuntiin arjen turvan toimintamalli, jonka avulla paikalliset ja alueelliset resurssit suunnataan paikallisiin tarpeisiin. Arjen turvan toimintamalli on pilotoitu (2012-2014) viidessä Pohjois-Suomen kunnassa: Kemijärvellä, Pelkosenniellä, Posiolla, Pudasjärvellä ja Torniossa. Toimintamalli on palkittu Euroopan parhaana alueellisen toimintamallina etsittäessä ratkaisuja Euroopan taloudellisen kriisin selättämiseen (European Public Sector Award EPSA 2013).

Arjen turvan toimintamallin lähtökohta on yksinkertainen: kuntalaisten arjen turva muodostuu toimeentulosta, palveluista ja osallisuudesta. Arjen turva on kuntien, järjestöjen, yritysten ja monien muiden toimijoiden yhteinen asia. Arjen palveluverkosto rakennetaan olemassa olevista resursseista paikallisten ja maakunnallisten toimijoiden yhteistyönä. Samalla tehdään tulevaisuuden kunnan toimintamallia, jossa ihmisistä pidetään huolta paikallisten ja alueellisten toimijoiden sekä kuntalaisten yhteistyönä.

Pudasjärven kaupunki on kehittänyt järjestöjen ja yritysten kanssa uusia yhteistyömuotoja. Esimerkiksi työllistämällä on lisätty hoivapalveluja ikäihmisille, perustettu remonttiryhmä erilaisiin kunnostustöihin ja saatu maisemanhoitoon sekä liikuntapaikkojen huoltotyöhön ryskätöistä pitävää porukkaa. Pudasjärven kaupunki on saanut merkittävää taloudellista hyötyä parantaen samalla kuntalaisten hyvinvointia sekä palveluja. Pudasjärven kaupunki arvioi toimintamallin säästävän vuositasolla noin 750 000 – 900 000 euroa, joka koostuu seuraavasti:

Työllisyyden säästöt kuntaosuuksissa	n. 150 000 – 200 000 €/vuosi
Liikuntapaikat ja reitit yms.	n. 100 000 €/vuosi
Ikäihmisten palvelut ja ruoan jakaminen säästö laitospaikoissa	n. 500 000 – 600 000 €/vuosi

Marko Palmgren toimii verkostojohtajana Maaseudun arjen palveluverkosto -hankkeessa Lapin liitossa. Hän on kehittänyt Lapin arjen turvan toimintamallia vuodesta 2009 lähtien Lapin lääninhallituksen ja Lapin aluehallintovirasto palveluksessa.

Maakuntaudistuksen mahdollisuudet Lapin hyvinvoinnille

Hallitus toteuttaa historiallisen laajaa maakuntaudistusta ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, jossa noin 400 kunnallisen, kuntien välisen organisaation tai valtion viranomaisen tehtävät koostetaan 18 uudelle maakunnalle. Uudistuksella Suomessa otetaan käyttöön perustuslaissa tarkoitettu asukkaiden itsehallinto kuntaa laajemmalla alueella. Suomen 1 presidentin K.J. Ståhlbergin hahmotelma maakuntahallinnosta toteutuu. Lappi on yksi uusista maakunnista. Maakuntaudistuksen perustana on ajatus hallinnosta ihmisten ja yritysten toimintaa edistävänä palvelualustana ja palveluna. Tavoitteena on, kokoamalla alueen kehittämiseen ja elinkeinoelämän ja työllisyyden edistämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvät tehtävät, antaa myös uusia eväitä talouden kasvun edistämiseen, sekä vähentää hyvinvointieroja.

Hyvinvointi koostuu taloudellisesta hyvinvoinnista, jolle kasvu antaa edellytyksiä, sekä sosiaalisesta hyvinvoinnista ja terveydestä. Toimiva demokratia ja osallisuus ovat olennainen osa sosiaalista hyvinvointia. Tulevan talouskasvun kannalta maakuntaudistuksessa on tarpeen sovittaa yhteen suurimpien yliopistokaupunkien rooli kasvun ja innovaatioiden vetureina maakuntien tehtävän kanssa. Yliopistojen, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, sekä niihin kiinnittyvien yhteistyöverkostojen ja kehittämissyhteisöjen rooli on tulevaisuudessa ratkaisevaa.

Lapille maakuntaudistus antaa uusia mahdollisuuksia. Lapilla on ainutlaatuinen kansainvälinen kiinnostavuus. Kasvua ja innovaatioita syntyy tulevaisuudessa teknologian ja ihmisen kohtaannosta hyvässä ympäristössä. Lapilla on mahdollisuudet yhdistää kiinnostavissa olosuhteissa arjen hyvä elämä teknologian soveltamiseen ja kansainväliseen palvelutalouteen. Mahdollisuuksien hyödyntämiseksi Lapin maakunnan tulee toimia yhtenäisesti mutta laajalti yhteistyössä koko Pohjois-Suomen yhteistyöalueella ja laajemmin Arktisella seudulla.

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti työskentelee sosiaali- ja terveysministeriössä ja valtiovarainministeriössä. Hän toimii valtioneuvoston nimeämänä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä maakuntaudistuksen projekti johtajana vastuullaan on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen sekä maakuntaudistuksen valmistelu ja toteutus. Lisäksi hän on Helsingin yliopiston hallinto-oikeuden dosentti. Pöysti on opiskellut ja väitellyt oikeustieteen tohtoriksi Lapin yliopistossa.

Hoivapalveluratkaisut Pudasjärvellä

Pudasjärvellä on osana Arjen turvaa kunnissa – hanketta sovellettu käytäntöön useamman vuoden ajan hyvinvointi- ja turvallisuustyön toimintamallia. Kaikkien tämän teeman ympärillä toimivien säännöllisellä yhteistyöllä ja resurssien yhdistämisellä on pystytty saamaan aikaan konkreettisia säästöjä ja uusia arjen toimintamalleja. Kokemukset ovat osoittaneet, että myös harvaan asutun alueen kunnissa on mahdollista tehdä tuloksekasta kehittämistyötä ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi, vaikka toiminnan volyymit olisivat pienet.

Pudasjärvellä on onnistuneesti panostettu muun muassa ikäihmisten ja omaishoitajien kotona selviytymiseen kehittämällä kylien lähipalveluja niin, että kuntalaiset voivat asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Lähipalveluja tarjoavat pääasiassa kyläyhdistykset. Nämä sisältävät esimerkiksi kylätalkkaritoimintaa sekä kauppakuljetuksia. Ruoanjakelu kylille on hoidettu jo pitkään postin kautta. Tämän lisäksi posti ryhtyy toimittamaan lääkkeitä sivukylien asukkaille. Kylien toiminnalle ominaista on myös pyyteeton naapuriapu. Lumityö tehdään myös naapurin pihalle ja naapuri otetaan mukaan kauppareissulle.

Pudasjärven keskustan alueella avattiin muutamia vuosia sitten nuoristoimen järjestämä Hyvinvointioskio, josta seniorit voivat käydä ostamassa kauppa-apua, ulkoilutusta tai vaikkapa musiikkiesityksiä palvelutalolle. Lisäksi järjestetään virikepiirejä viikoittain. Käytännössä nuorisotoimesta nuorille opetetaan ohjaamista ja ensiaputaitoja. Itse toiminta perustuu nuorten omiin vahvuuksiin eli vaikkapa kalastukseen tai musiikkiin. Vastaavasti ikäihmiset tuovat toimintaan elämäntuntemuksen ja kokemuksen. Esimerkiksi mummo oli opettanut nuorta kutomaan ja nuori oli opettanut mummoa sosiaaliseen mediaan, toiminnassa mukana olevat henkilöt opettavat toinen toisiaan!

Pudasjärven uusin panostus hoivapalveluratkaisuihin on 2017 valmistuva Hirsikartano. Se on kaupungin toimesta lijoina valmistuva ja tiettävästi maailman suurin hirsirakenteinen 54-paikkainen ikäihmisten tuetun palveluasumisen yksikkö. Sosiaali- ja terveystalot tarjoaa Oulunkaaren kuntayhtymä.

Tomi Timonen toimii kaupunginjohtajana Pudasjärven kaupungissa. Hän on osallistunut Arjen turvaa –hankkeeseen yhtenä viidestä pilottikuntana olleen Posion kunnanjohtajana. Sen lisäksi hän on ollut hankkeessa mukana Pudasjärven osuuden kautta siirryttyään Pudasjärven kaupunginjohtajaksi elokuussa 2014.

Terveyttä Pohjoisen Luonnosta Case: Repolar Pharmaceuticals Oy

Repolar tutkii, kehittää ja markkinoi kuusen pihkan vaikuttaviin aineisiin pohjautuvia tuotteita haavahoitoon, ihon- ja kynsien hoitoon ja eläinten hoitoon. Tuotteet pohjautuvat Repolarin omaan teknologiaan ja ihmisten hoitotuotteet ovat CE -merkittyjä lääkinnällisiä laitteita. Yhtiö on perustettu 2006, se työllistää 5 henkilöä ja on ISO 13485:2003 sertifioitu. Ensimmäinen tuote, Abilar Pihkavoide tuli markkinoille 2009 ja se on ensimmäinen luonnon raaka-aineeseen pohjautuva CE-merkitty lääkinnällinen valmiste. Tänäpä yhtiöllä on 4 rekisteröityä lääkinnällistä valmistetta ja 3 eläinten hoitotuotetta.

Yhtiö sai alkunsa kysymyksestä miksi pihka parantaa haavan. Tähän ja moneen muuhunkaan kysymykseen ei 15 vuotta sitten kuitenkaan ollut vastauksia. Yhtiön perustajat ja laaja joukko tutkijoita alkoivat tutkimukset, joiden tuloksia on julkaistu mm. Arno Sipposen väitöskirjassa. Idea ja tutkimustulokset eivät kuitenkaan yksin riitä innovaatioksi. Lääkinnälliseen käyttöön valmistettavien tuotteiden teho ja turvallisuus tulee osoittaa tutkimuksilla. Tuotteilla tulee myös olla todellinen kysyntä hoitoalan ammattilaisten ja kuluttajien joukossa ja niiden käytettävyyden tulee vastata käyttäjien vaatimuksia, unohtamatta kustannustehokkuutta.

Kuusen runkopihkasta valmistetut Repolarin tuotteet perustuvat tutkimukseen, klinisiin tutkimuksiin ja teollisiin valmistusmenetelmiin ja laatustandardeihin. Yhtiö on tutkinut pihkan vaikutusmekanismeja laajasti ja toteuttanut mm. 6 kliinistä potilastutkimusta pihkatuotteilla. Repolar on jatkokehittänyt pihkan jalostusprosessia ja uuden Resol-teknologian myötä se pystyy kehittämään ja valmistamaan erilaisia hoitotuotteita.

Suomen markkinat ovat monessa suhteessa rajalliset ja yrityksen täytyy kasvaakseen hakeutua ulkomaille, missä hoitotuotteiden markkinat ovat merkittävästi isommat. Viennin menestyksekkäs toteuttaminen vaatii ymmärrystä kohdemarkkinoiden kysynnästä, kilpailutilanteesta sekä myyntilupa ja rekisteröintitastuksesta. Repolarin tuotteilla CE-sertifiointi takaa pääsyn EU:n markkinoille, mutta EU:n ulkopuolella jokainen maa vaatii oman rekisteröintinsä. Repolarin tuotteita on jo 10 maassa ja ensimmäisen EU:n ulkopuolisen myyntilupa-rekisteröinnin se sai 2016 Jordaniaan. Pienelle erityis- tai lisäarvotuotteen valmistajalle myös partnerin valinta on suurimpia menestyksen avaimia.

Luonnon raaka-aineeseen pohjautuville innovaatioille on kysyntää ja kansainväliset trendit voimistavat sitä. Innovaatioiden kaupallistaminen ja vienti ulkomaille vaatii kuitenkin maratoonarin sitkeyttä sekä voimistelijan notkeutta ja räjähtävää voimaa tutkimuksessa, tuotekehityksessä, tuotteistamisessa ja myynnissä.

Miika Jokinen

M.Sc. (Eng.), Toimitusjohtaja, Repolar Pharmaceuticals Oy
Miika Jokinen (s. 1969) valmistui Diplomi-insinööriksi vuonna 1994 Helsingin Teknillisestä Korkeakoulusta pääaineenaan paperiteknikka. Elokuussa 2014 hänet nimitettiin Repolar Pharmaceuticals Oy:n toimitusjohtajaksi. Aikaisemmin Jokinen on työskennellyt 15 vuotta paperiteollisuudessa ja viimeiset 7 vuotta elintarviketeollisuudessa. Hän on toiminut useissa eri tehtävissä markkinoinnin, tuote- ja palvelunkehityksen sekä liiketoiminnan kehityksen johtotehtävissä Suomessa, Saksassa ja Belgiassa. Edellisessä tehtävässään Cargill Inc. yhtiössä Jokinen vastasi EMEA alueella tarkkelyspohjaisten tuotteiden liiketoiminta-alueen teknologiasta ja liiketoiminnan kehityksestä. Jokinen on mm. VTT:n Luonnonvarojen kestävä käyttö neuvottelukunnan puheenjohtaja.

Arktisen hyvinvoinnin tulevaisuus

Arktisuus ei ole maantieteellinen alue, kuten Lappi, Kuola, Quebec, Yukon tai Huippuvuoret. Se on nähtävä Golf-virran muotoilemaksi pohjoiseksi vyöhykkeeksi, jossa keskeistä ovat kylmät olosuhteet, lumi ja pitkä talvi. Periaatteessa, globaalisti ja **maailmanmarkkinoiden** kannalta Antarktista ja Tulimaa ovat arktisen kaltaisia alueita, myös korkeat vuoristot kuten Alpit ja Kalliovuoret. Mikä toimii Lapissa, toimii periaatteessa myös kaikilla näillä alueilla. Kysymykseen hyvinvoinnista sisältyy modernin yhteiskunnan läsnäolon aste. Miten yhteiskunta takaa arktisen asukkaille samat reaaliset oikeudet ja palvelut kuin, etelämpänä asuville jäsenilleen? Joko valtio luopuu yhdenvertaisen kohtelun periaatteesta? Muuan konkreettinen kysymys koskee **optista kuitua ja tietoliikenneyhteyksiä** joka tupaan. Kysymys on **diskurssista**, jossa alueellinen tasa-arvo on syrjäytetty pääkaupunkivetoiseksi oletetun kehityksen tilannekuvasta. Pohjoisten alueiden kehittämisen eettinen motiivi on todellinen, eivätkä matkailun tai kaivosten elinkeinopoliittiset näköalat korvaa jäsenilleen **reilun yhteiskunnan** periaatetta.

On tunnettua, että ilmastonmuutos muuttaa arktisen sisältöä ja alueellisia rajoja. Jos Etelä-Suomi menettää talven, suosii muutos Lappia. Jos Koillisväylä aukeaa, syntyy markkina **"arktiselle logistiikalle"** ja **"arktiselle yhdyskuntarakentamiselle"**. Joku pitää näitä kehitysmahdollisuuksia fossiilipolttoaineiden viimeisenä korahduksena, mutta kun maapallon ilmasto lämpiää vähintään kaksi astetta, aukeaa **Koillisväylä**. Olisi muiden luonnonvarojen tuhlaamista olla käyttämättä sitä yhtenä merikuljetusreitteinä. Näiden mahdollisuuksien aktualisoituessa pitäisi Suomen Lapin läpi **Jäämerelle kulkevan rautatien** olla valmis. Rautatie on pitkäikäinen investointi, johon ryhtyminen ei koskaan ole väärin. Poliittisesti sitä kannattavat kaikki, joten kysymys on ainoastaan valtion varojen riittävydestä ja ajankohdan valinnasta. Aluepolitiikan näkökulmasta ounastelen, että asioiden järjestys muuttuu uusien maakuntien saadessa toimivaltaa. Ensin haetaan yhdessä keskustellen **strateginen oivallus**, joka brändätään tulevaisuudenkuvaksi ja johon sitten sekä julkiset että yksityiset toimijat satsaavat niin että asia toteutuu. Tämä koskee mm. Koillisväylän, Jäämerenradan ja uusien kaivosten toteuttamista. Valtio ei näin toimien ole poliittisen lobbauksen kohde, vaan se (a.o. virkakunta) vedetään alusta lähtien mukaan. Lapilla on se etu, että virkamies kyllä löytää aikaa Lapin matkaan. Samasta syystä uskon, että julkisiin virkoihin ja toimiin kyllä löytyy jatkossa yhä enemmän päteviä hakijoita.

Suuressa kuvassa **biotalous** on koko Suomen tulevaisuutta. Konseptina se on paljon kiertotaloutta laajempi. Ehdottaisin tännekin samaa jakoa kuin muualla. Puuperäistä biomassaa jalostetaan korkean arvonlisän tuotteiksi ja vasta jäljelle jäävä "hiilihylykky" käytetään energian tuotantoon. Muuta biomassaa sopii muuntaa biokaasuksi niin, että **biokaasu** olisi nopeallakin aikataululla kuorma-autojen, bussien ja henkilöautojen käyttövoima. Etuna on, että biokaasun tuotannossa ei ole muunto- eikä siirtohäviötä ja se on paikallista energiaa. Sähköautosta ei oikein ole ratkaisuksi, koska kovilla pakkasilla akustot eivät toimi.

Lapin **pieniä erityisiä etuja** on alueen suhde **allergioihin**. Allergioiden estämiseksi tai siedättämiseksi tarvitaan asuinyhteisöjä, joissa on paljon kotieläimiä. Muunlainen allergioiden laji on ns. **sähköallergia**, yliherkkyys sähkömagneettiselle säteilylle. Halutessaan täällä voi asua niin, että revontulet ovat ainoita sähkömagnetetisia voimia. Viimeisenä Lappia koskevana hyvinvointikysymyksenä mainittakoon ns. **maailmanloppu-testi**. Kysymys on siitä, kuinka paljon ihmiset antavat tulevaisuudessa painoa sille, että voit asua ihmisarvoisesti, vaikka sähkön ja lämmönjakelu olisi kaksikin viikkoa kat-

kenneena. Paradoksina: nämä ongelmat on jo pohjoisessa ratkaistu.

Asumisen resilienssi on yksi lapin eduista.

Juha Kuisma (tal.kand.) on tietokirjailija, joka kirjoittanut kirjojakylisiä, maaseudun kehityksestä, ekohistoriasta ja biotaloudesta.

Aluerakenteen perusosat ja Lapin hyvinvointipoliittinen kehittäminen

Aluerakennepolitiikka on Suomen valtion tulevaisuuden kannalta keskeinen politiikkasektori. Tuossa sektorissa tapahtuvien kehityskulkujen seurauksena valtio joko yhdenmukaistuu tai eriytyy alueellisesti.

Vallitseva talouspoliittinen ajattelu korostaa digitalisaation ja muiden keinojen kautta rakentavaa julkisen sektorin tehokkuutta ja pienentämistä, kansallisen ”tuhlauspolitiikan” lopettamista, taloudellisen tuottavuuden lisäämistä ja uudenlaisen yrittäjäkansalaisen ideaalityypin kautta rakennettavaa uutta kansallista menestystarinaa.

Vallitsevaan talouspoliittiseen ideologiaan kuuluu korostaa aikaisempaa voimakkaammin alueiden ja paikkojen erikoistumista ja niiden lisääntyvää vastuuta pitää huoli omista menestymisen edellytyksistä. Niille alueilla ja paikkakunnille, joilla ei katsota olevan suuria menestymisen edellytyksiä ns. globaalissa tietotaloudessa, valtiovalta on tarjonnut erilaisia luonnonvara- tai luonnonresurssipohjaisia selviytymisstrategioita. Asemoin esitelmässäni Lappia osaksi vallitsevaa poliittista olosuhdetta ja painotan joidenkin aluerakenteen perusosien merkitystä Lapin hyvinvoinnin edelleen kehittämisessä.

Sami Moisio on Helsingin yliopiston aluesuunnittelun ja -politiikan professori. Hänen tutkimusintressinsä liittyvät niin kutsuttujen yhtenäisvaltioiden alueelliseen muodostumiseen ja niiden valtioiden käynnissä olevaan asteittaiseen purkautumiseen tai aluerakenteen uudelleenmuotoutumiseen.

3. Arktinen matkailu

Arktinen turvallisuus, työkaluja matkailuyrittäjälle turvallisuustyöhön

Turvallisuuden merkitys kasvaa jatkuvasti globaalissa toimintaympäristössä. Pitkät etäisyydet, haastava ilmasto, vähenevä väestö, rakenteelliset muutokset ja kaikkien toimijoiden pienenevät resurssit ovat haasteita, joihin Lapissa on jo useamman vuoden ajan pyritty vastaamaan verkostoyhteistyöllä. Lapin turvallisuusverkostossa toimii yrityksiä, kuntien ja valtion viranomaisia, yhdistyksiä ja oppilaitoksia. Turvallisuuden kokonaisvaltaista kehitystyötä jatketaan Lapissa Arctic Safety – turvallisuusklusterin kautta. Lapin liiton vetämä klusterityö jämäköittää eri toimijoiden välistä yhteistyötä ja poistaa mahdollisia päällekkäisyyksiä.

Lapin matkailun turvallisuusverkoston työn voidaan katsoa alkaneen vuonna 1988, jolloin järjestettiin ensimmäinen matkailun turvallisuusyhteistyöhön keskittynyt pelastuspalvelu-seminaari Saariselällä. Lapin matkailuelinkeinon kasvun, kansainvälistymisen ja alihankintaketjujen myötä tarve panostaa turvallisuuteen kasvoi ja Lapissa päätettiin lisätä panoksia ennakoivaan turvallisuustyöhön. Lapin matkailustrategiaan 2007–2010 kirjattiin tavoitteeksi tehdä Lapista turvallisen matkailun mallialue. Työtä koordinoimaan nimettiin Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti. Monialaisen toimijaryhmän yhteinen tavoite oli (ja on) matkailuelinkeinon häiriöttömän toiminnan tukeminen.

Avoin verkostotoiminta ja tiedon jakaminen ovat turvallisuustyön perusta. Jokaisella verkosto-toimijalla on oma erityisosaamisensa, joka tukee kokonaisturvallisuutta. Erityisosaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen sekä sen jakaminen vertaisoppimisen kautta on luonut vahvoja työryhmiä matkailualueille. Yhteistyön tuloksena on syntynyt myös konkreettisia työkaluja, jotka auttavat yritystä sen turvallisuustyössä.

Lapin matkailualueilla kokoontuvat monialaiset turvallisuustyöryhmät, joihin kuuluu alueorganisaation ja yrittäjien lisäksi mm. paikallinen poliisi, pelastuslaitos, kunnan palvelutuottajia ja yhdistysten edustajia. Turvallisuustyöryhmät kokoontuvat pari kertaa vuodessa, ennen sesonkia ja sesongin jälkeen. Jäsenet käyvät yhdessä läpi ilmenneitä turvallisuushaasteita, pohtivat ratkaisuja ja kirjaavat toimenpiteet matkailualueen turvallisuussuunnitelmaan. Turvallisuus on osa matkailun laatua ja ennakoivaa työtä, johon ajan löytäminen voi olla yrittäjän arjessa haastavaa. Kuitenkin yrityksen turvallisuuden hallintaa säätelevät useat lait ja määräykset, joihin pitäisi ehtiä paneutumaan. Tähän haasteeseen vastaamaan tehtiin Matkailun turvallisuustyökalut – sivusto. Sivusto julkaistiin huhtikuussa 2015 erityisesti mikroyritysten turvallisuusjohtamisen tueksi. Sivuston työkalut ovat ilmaiset ja yrittäjä voi käyttää niitä täysin itsenäisesti ja silloin kun yrittäjän aikataulu käytön sallii. Riskienhallinta- ja omavalvontatyökalujen lisäksi sivustolle on kerätty mm. lainsäädäntöä, vertaistukea yrityspuheenvuorojen muodossa ja panoraamakuvia turvallisuusriskeistä. Työkalut kehitettiin tiiviissä yhteistyössä yritysten, kuntien ja valtion viranomaisten, järjestöjen sekä oppilaitosten kesken. www.matkailunturvallisuustyokalut.fi

Eija Raasakka, projektipäällikkö, restonomi, Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutti (MTI), Lapin ammattikorkeakoulu. Raasakka on vetänyt MTI:n Matkailun turvallisuuden hankekokonaisuutta vuodesta 2009 lähtien.

Hiljaisuuden tuotteistaminen

Lapin arktinen luonto, Euroopan viimeinen erämaa tarjoaa ainutlaatuisen toimintaympäristön tuotteistaa ja kehittää niin hyvinvointi-, aktiivi-, kuin kulttuurilomiakin. Harriniva Oy on jo yli 40 vuoden ajan tarjonnut asiakkaille ainutlaatuisia luontoelämyksiä Lapin erämaassa.

Vuosittain erämaahan viedään tuhansia asiakkaita kokemaan revontulia, keskiyön aurinkoa ja hiljaisuutta. Vuonna 2015 Harrinivan asiakkaista 5500 yöpyi erämaassa, heitä tuli 45 eri maasta.

Luontoelämysten tuotteistaminen kiinnostavasti ja kestävästi on avain ympärivuotiseen kannattavaan matkailutoimintaan. Tämän luennon aikana saat konkreettisia esimerkkejä ympäri maailmaa kiinnostusta herättäneistä tuotteista, sekä ajatuksia tulevista trendeistä joita voidaan hiljaisuus – teeman ympärillä kehittää.

Niina Pietikäinen, Harriniva Oy Kehitysjohtaja

Niina Pietikäinen on Harriniva Oy perheyrietyksen edustaja jo kolmannessa sukupolvessa. Pietikäinen toimii myös Suomen ja Lapin matkailun kehityksessä ja edunvalvonnassa mm. TEM:in, MaRa:n ja Lapin Kauppakamarin matkailutyöryhmissä sekä ICRT vastuullisen matkailun Suomen työryhmässä.

Visit arctic Europe – rajat ylittävää yhteistyötä

Finnish Lapland Tourist Board (LME) toteutti 2014 esiselvitysprojektin Pohjois-Norjan sekä Ruotsin - ja Suomen Lapin mahdollisesta matkailutoimijoiden yhteistyöhankkeesta. Lopputulemana syntyi Visit Arctic Europe (VAE) projekti, joka kattaa Norjan kolme pohjoisinta läänää, Ruotsin Norbottenin ja itäisen Västerbottenin sekä Suomen Lapin maakunnan. Rahoittajana Interreg Nord ohjelma, alueen julkinen sektori ja projektiin osallistuneet yritykset.

Arktisen alueen matkailuelinkeinon haasteet ovat valtakunnan rajoista riippumatta yleisesti samanlaisia. Matkailuyritykset ovat pääsääntöisesti kooltaan micro-yrityksiä, joiden markkinointiresurssit ovat hyvin rajalliset. Saavutettavuuden kehittäminen on VAE alueella yksi tärkeimmistä menestyksen avaimista. Ison-Britannian, Beneluxin ja Saksan markkina-alueilta, kaivataan yhä lisää lentopaikkoja varsinkin hiljaisempien sesonkien piristämiseksi. Sisäisen saavutettavuuden kehittäminen on yhtä tärkeää kuin suorien lentojen saaminen alueelle.

Matkailuelinkeinon globaali haaste on sesonkiluontoisuus, joka korostuu Euroopan arktisella alueella. Investointien kannattavuutta ja työllistämistä haittaavat lyhyet sesongit.

Euroopan arktisella alueella on yhteisiä vetovoimatekijöitä ja paljon tarjottavaa matkailijoille. Vetovoima tekijöistä suurin on arktinen luonto ja sen ilmiöt. Revontulet leiskuvat pimeään vuoden aikaan ja keskiyön aurinko hurmaa kesällä. Koko pohjoinen alueemme kattaa Euroopan viimeisimmän erämaan, puhtaan ilman ja monimuotoisten puhtaiden antimien kera. Myös kulttuurissamme ja elintavoissamme on matkailijoita miellyttäviä vetovoimatekijöitä. Merkittävimpänä mainittakoon alueen alkuperäiskansan saamelaiden asuinalue ja rikas kulttuuri, joka ulottuu kaikkien kolmen maan alueelle.

Kunkin maan arktisella alueella on myös omia vahvuuksiaan: Norjalla vuonot, kuningasrapu ja va-las safarit, Suomella lomakeskusten kehittynyt infrastruktuuri, monipuolinen luontoaktiiviteettien tarjonta ja tietysti Joulupukki kun taas Ruotsin puolella loistavat alueen erityisyyttä hyödyntävät hotellikonseptit Icehotel ja Treehotel.

Matkailu on maailmanlaajuisesti kasvava elinkeino ja kasvun uskotaan jatkuvan ainakin vuoteen 2050. Ennusteiden valossa myös Euroopan arktisen alueen matkailu kehittyy positiivisesti, tämä ei ole kuitenkaan itsestään selvyyttä, Alueemme kilpailukyky tarkoittaa enenevässä määrin kestävä kehityksen mukaista toimintaa. Varsinkin täällä pohjoisessa, jossa suurimmat vetovoimatekijämme ovat luontokokemukseen liittyviä elämyksiä, meidän tulee pitää huolta ”timantistamme”, herkästä luonnosta ja asiakkaidemme laadukkaasta kokemuksesta palvelujemme äärellä.

Mr. Posio has been a partner of the Lapland Safaris Ltd since 1992. He has been the chairman of the board and specialized in marketing. Mr. Posio sold his share of Lapland Safaris Group Ltd in the autumn 2014. He did continue to work in the company as Marketing Director until end of the September 2015. Currently work as a project leader in Visit Arctic Europe joint marketing project for region travel companies. <http://www.lme.fi/hankkeet/visit-arctic-europe/visit-arctic-europe-in-english.html>

Since 2010 he has been Approved Board Member (ABM). Besides developing his own business he devotes his time and interest in the overall business development in Lapland and Finland.

CURRENT POSITIONS OF TRUST: LAPLAND CHAMBER OF COMMERCE

Vice Chairman of the Board 2013-31.12.2015, Member of the Board, 2011-
Chairman of the Tourism Committee, 2010-

Lapin kansallispuistojen merkitys maakunnalle

Lapin kansallispuistojen merkitys maakunnalle on ensiarvoisen tärkeä. Kansallispuistojen puhdas ja monimuotoinen luonto on keskeinen vetovoima tekijä paikallisten asukkaiden lisäksi niin kotimaisille, kuin kansainvälisillekin matkailijoille. Kansallispuistoissa nautitaan Suomen hienoimmista maisemista ja luontokokemuksista, sekä hengitetään puhtainta ilmaa.

Suomen suosituimmat ja suurimmat kansallispuistot sijaitsevat Lapissa. Vaikuttavuudeltaan ne ovat omaa luokkaansa, sillä Lapin kansallispuistoihin tehtiin vuonna 2015 lähes 1,2 miljoonaa käyntiä ja kansallispuistokävijöiden rahankäytön minivaikutukset paikalliseen talouteen olivat noin 44 miljoonaa euroa ja 441 henkilötyövuotta. Tämä kuvaa niiden kävijöiden rahankäytön vaikutuksia, joille kansallispuistot olivat tärkein tai ainoa syy matkakohteen valinnassa.

Terveys ja hyvinvointi ovat Metsähallituksen Luontopalvelujen strategisia kulmakiviä. Päämääränä on, että suomalaisten terveys ja hyvinvointi kohenee monimuotoisesta luonnosta – hyvinvoiva luonto, hyvinvoiva ihminen. Kävijätutkimusten mukaan käynti kansallispuistossa lisää fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, elvyttää ja rentouttaa, lisää keskittymiskykyä, innostaa arkiliikuntaan, lujittaa suhdetta läheisiin ja lasten mielenkiintoa luontoon. Nämä vaikutukset, erityisesti psyykkiset ja sosiaaliset vaikutukset, säilyvät vastaajien mukaan vielä pitkän aikaa käynnin jälkeen.

Kaikille Suomen kansallispuistoille on määritelty omaleimaiset profiilit, joilla puistot erottuvat toisistaan. Kansallispuistojen profiilit sopivat hyvin yhteen Lapin matkailustrategian kanssa ja ne edistävät osaltaan maakunnan näkyvyyttä ja vetovoimaisuutta. Suosituimmat kansallispuistot sijaitsevat matkailukeskusten läheisyydessä ja ovat helposti sieltä saavutettavissa. Näin ollen kansallispuistojen ja matkailukeskusten asiakkaat ovat usein samoja ja heille halutaan luoda mahdollisimman hyviä asiakaskokemuksia. Lapin matkailun edistämisessä on tulevaisuudessakin vaalittava hyvää ja yhteen hiileen puhaltavaa yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Metsähallituksen luontopalvelut hoitavat ja suojelevat vastuullisesti Suomen upeinta luontoa ihmisten ja luonnon hyväksi.

Joel Erkkonen on valmistunut metsänhoitajaksi Helsingin yliopistosta v. 1996. Tällä hetkellä hän työskentelee erikoissuunnittelijana Metsähallituksen luontopalveluissa Rovaniemellä. Hänen erikoisalaansa ovat kestävä matkailu ja luonnon virkistyskäyttö sekä suojelualueiden kävijäseuranta. Hän on ollut luomassa menetelmiä kansallispuistojen paikallistaloudellisten vaikutusten sekä kävijöiden kokemien terveys- ja hyvinvointivaikutusten arvioimiseksi Metsähallituksessa. Lisäksi hänellä on paljon kokemusta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Erämaan kulta

”Se on keltaisen kullan ja vihreän maa”, Lappi on Euroopan ainoa paikka jossa voi taloudellisesti kaivaa sorasta kultaa. Olen kaivanut Lemmenjoen erämaassa 35 kesää kultaa. Löytämistäni kultahipuista valmistetaan uniikkikoruja. Lisäksi esitelmöin ammatistani eri tilaisuuksissa, kierrän messuja ja pyörityän kaivuun lomassa matkailupalveluja. Lemmenjoen erämaassa kullankaivuu ja matkailupalvelujen tuottaminen on hyvin arktista touhua.

Kaivuupaikaltani Pehkosenkurusta on maantien varteen 40 kilometriä. Hiljaisuus ja rauha ovat ympärillä jatkuvasti. Erämaa on useille asiakkaistani jo itsessään elämys, lisäksi olen kehittänyt kullankaivun kautta muitakin elämyksiä joita tarjoan asiakkaille. Pääelämys on tietenkin itsekaivettu ja löydetty kultahippu. Pienikin hippu voi tehdä suuren vaikutuksen, kun sen itse hakulla ja lapiolla koskemattomasta maasta irti saa.

Lapin luonto antaa toki muutakin kultaa kuin metallia. Usein poimitaan pihalta sienet ja marjat, osaava mies saa luonnosta kalat ja vaikka riekkopadan asiakkaalleen. Kasvimaa antaa potut ja sipulit, raparperit ja meiramit ja asiakkaan kanssa yhdessä tehty päivällinen kruunaa rankan työpäivän.

Matkailupalvelujen tarjoaminen oikeassa erämaassa on hyvin haasteellista. Luonnonolot ja joskus luonnosta vieraantuneet, lähes uusavuttomat ihmiset, asettavat omat ongelmansa. Moni pitää 25 vuoden aikana rakennettua pihapiiriä, kämpppää, aittaa ja saunaa, kellaria, kaivosta jne. itsestäänselvyytenä ja esimerkiksi polttaa saunassa kerralla parin viikon polttopuut. Kaikki tarpeellinen, myös polttopuut, on tuotava paikalle 40 km päästä maantien varresta.. Joskus asiakaspalvelu on melkoista paimentamista.

Lopulta kuitenkin luonto, raitis ilma, kovan työpäivän jälkeen maistuva yksinkertainenkin ruoka ja monet kullankaivajaleirin yksityiskohdat sekä kullankaivuun oppiminen ja ainutlaatuinen, vielä elävä kultahistoria, antavat asiakkaalle unohtumattoman elämyksen. Ja sokerina pohjalla se pienikin löydetty kultajyvänen.

”Se on sellainen seutu ja sellainen maa, jota ei voi unhoittaa”

Kullankaivaja Jukka Kela, syntynyt Oulussa 1969. Vastakannut kultaa ensimmäisen kerran Tankavaarassa 1977, jolloin kultakuume tarttui. Vuodesta 1982 Lemmenjoella oma valtaus ja kaivospiiri Pehkosenkurussa. Viime kesä oli 35:s kultakesä Lemmenjoella. Hän on viettänyt yhteensä yli 10 vuotta elämästään erämaassa.

Koulutukseltaan Jukka Kela on yo-markkinointimerkonomi 1992, matkailualan ammattitutkinto 2001. Oma yritys Erämaan Kulta ja Petronella Opisto on ollut vuodesta 2006. Tuotteena ovat elämyspalveluja ja kullankaivua lapiolla aidolla kaivuupaikalla sekä tv:ssä Arto Nyberg-show, dokumentit: Vain muutaman gramman tähden, sekä Napapiirin Kongo. Mukana myös yritystahtumissa, messuilla ja Suomen suurlähettilään residenssissä Brysselissä.. I dig gold!

Pelastaako pehmeä metsänhoito matkailun – vai toisinpäin?

Monien metsänomistajien kaipaama metsälakiuudistus mahdollistaa pehmeämpien metsänhoito ja –uudistamismenetelmien käytön. Pehmeillä menetelmillä tarkoitetaan metsän jatkuvaa kasvatusta ja pienaukkojen (< 0.3 ha) avulla toteutettavaa metsän uudistamista. Yleisemmin, metsänomistajan valinnanvapaus metsänsä hoitoon ja siitä saatavaan tuottoon lisääntyi lakiuudistuksen myötä. Pehmeämpi metsänhoito tarkoittaa suurempaa mahdollisuutta säilyttää metsien peitteisyys ja välttää haluttaessa avohakkuita metsiä uudistettaessa. Metsiköiden tuotto voi kuitenkin tilanteesta riippuen pienentyä avo- tai siemenpuuhakkuin uudistettuihin metsiköihin verrattuna. Tietomme pehmeillä menetelmillä uudistettujen metsiköiden tuotosta ja erityisesti uudistumisesta ovat vielä hyvin puutteelliset.

Tiedot koti- tai ulkomaisten metsissä virkistäytyvien tai matkailevien ihmisten maisemiarvostuksista ovat niin ikään puutteelliset. Kohtalaisen paljon tutkimustuloksia metsänäkymien arvostuksista on kuitenkin käytettävissä, erityisesti suomalaisten ihmisten osalta. Varsinkin laajempien metsäalueiden maisemamosaiikkia ja vuodenaikojen vaikutusta maisemiarvostuksiin tulisi tutkia nykyistä laajemmin, erityisesti ulkomaisten matkailijoiden osalta.

Yleisesti parhaina metsikkönäkyminä pidetään suuripuustoisia harvahkoja sekametsiä, joissa on sopivasti alikasvosta, siis nuorta puustoa ja pensaita. Koivu- ja mäntyvaltaisia metsiköitä pidetään jonkin verran kuusivaltaisia metsiköitä kauniimpina, kuusikoita sen sijaan erämaisempina. Siemenpuiden avulla uudistettavia metsiköitä pidetään selvästi avohakkuualoja kauniimpina. Maankäsittelyt huonontavat metsämaisemaa selvästi, varsinkin auratut tai intensiivisesti mätästetyt alat koetaan sulan maan asussaan hyvin kielteisesti, talvella nämä koetaan siedettävänä. Uudistusalat myös avartavat näkymiä. Kuollut puu metsissä lisää erämaisyyden tunnetta, mutta ei juurikaan metsän kauneutta.

Keskimääräisten arvostusten lisäksi on hyvä tietää arvostusten vaihtelu ja se, minkälaiset ihmiset arvostavat mitään. Esimerkiksi Itä-Euroopasta tai Euroopan ulkopuolelta tulleet matkailijat suhtautuvat erään tutkimuksen mukaan Keski- ja Etelä-Euroopasta tulleita kielteisemmin Lapin metsämaisemiin. Osa matkailijoista kokee hyvin myönteisiä elämyksiä vain hakkaamattomissa luonnontilaisissa metsissä.

Uudet aikaisempaa pehmeämmät metsänhoito- ja uudistamismenetelmät tuovat arvokkaan lisän metsänhoitoon myös luontomatkailun näkökulmasta. Intensiivisiäkään, maksimaaliseen puuntuottoon pyrkiviä metsänhoitomenetelmiä ei tarvitse kokonaan hylätä. Toisaalta, tärkeillä virkistys- ja matkailualueilla voidaan metsiä uudistaa vähittäin poistamalla yksittäisiä puita ja puuryhmiä ja tekeillä pieniä maisemaan sopivia aukkoja. Monihyödyketuotantolaitoksen, metsän, tuotto ei näin menetellen välttämättä vähene, mikäli mahdollisesti alentuneet metsätuotot korvautuvat lisääntyneillä matkailutuloilla.

Ville Hallikainen, MMT, erikoistutkija, dosentti (metsien hoito ja suojelu, Itä-Suomen yliopisto sekä kvantitatiiviset tutkimusmenetelmät, Lapin yliopisto) Sijoitus Lukessa, Talous ja yhteiskunta, tilastotiede

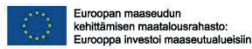
Seminaarin ohjelma

Tutustu ja ilmoittaudu osoitteessa: www.lappi.fi/lapinliitto/arktinen-biotalous

Järjestäjät:

Ammattipisto Lappia
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ammattikorkeakoulu
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Lapin liitto
Luonnonvarakeskus
Maaseutuverkosto
ProAgria Lappi
Rovaniemen kaupunki

Ainutlaatuinen arktinen Lappi

-maaseutuseminaari
Tiistai 15.11.2016 klo 9.30

Lapin ammattikorkeakoulu,
Borealis-sali, Jokiväytä II B,
Rovaniemi

Hyvä lappilainen!

Toivomme näkevämme Sinut Ainutlaatuinen arktinen Lappi - maaseutuseminaarissa, jonka suojelijana toimii ja avausluennon pitää eduskunnan puhemies **Maria Lohela**. Seminaarissa voit kuunnella ajankohtaisia alustuksia ja osallistua niiden pohjalta käytäviin keskusteluihin.

Seminaarissa on päivän aikana yhteensä 18 asiantuntija-alustusta, joiden yhteydessä on varattu aikaa keskustelulle. Päivän päätteeksi on asiantuntija-paneeli, johon yleisöllä on mahdollisuus myös ottaa osaa.

Mika Riipi
Lapin maakuntajohtaja

Asiantuntija-alustuksissa luodaan kuva Lapin maakunnan mahdollisuuksiin ja tulevaisuuden näkyymiin. Ainutlaatuinen arktinen Lappi -maaseutuseminaarin keskeiset teemat ovat arktinen kylä, arktinen hyvinvointi ja arktinen matkailu, lappilaisen maaseudun näkökulmasta. Seminaarin aikana on mahdollisuus tutustua Maalaistoriin aulatiloissa.

9.30 - 10.45	TULOKAHVIT		
10.00 - 10.15	Seminaarin järjestelyt ja huomioitavaa Hannu Linjakumpu, Lapin ELY -keskus		
10.15 - 10.30	Ainutlaatuinen Lappi - miten se näkyy? Maria Lohela, seminaarin suojelija, eduskunnan puhemies		
10.30 - 10.45	Maakuntajohtajan tervehdys Mika Riipi		
	Sali A: Arktinen kylä Puheenjohtajat: Simo Alarukka, ProAgria; Kristiina Jokelainen, Lapin liitto	Sali B: Arktinen hyvinvointi Puheenjohtajat: Tommi Lepola, Lapin liitto; Maju Hyry, Lapin liitto	Sali C: Arktinen matkailu Puheenjohtajat: Susanna Jänkä, ELY-keskus; Jari Uusimarkus, ELY-keskus
10.50 - 11.15	Arktinen biotalous Anu Reinikainen, tutkija, Luonnonvarakeskus	Enemmän vähemmällä, verkostot hyvinvointipalvelujen toteuttajina Marko Palmgren, verkostojohtaja, Lapin liitto	Arktinen turvallisuus, työkaluja matkailurittäjille turvallisuustyöhön Eija Raasakka, projektipäällikkö, MTI
11.20 - 11.45	Arktinen energia kylätasolla Keijo Siitonen, yritysasiantuntija, ProAgria Lappi	Maakuntaudistuksen mahdollisuudet Lapille Tuomas Pöysti, alivaltiosihteeri, Sosiaali- ja terveysministeriö	Arktisen hiljaisuuden tuotteistaminen Niina Pietikäinen, Harriniva Oy
11.45 - 12.45	LOUNAS		
12.45 - 13.10	Arktiset luonnontuoteavoketjut Henri Vanhanen, vanhempi tutkija, Luonnonvarakeskus	Hoivavalveluratkaisut Pudasjärvellä Tomi Timonen, kaupunginjohtaja, Pudasjärvi	Visit Arctic Europe - kytkentä arktiseen maaseutuun Rauno Posio, hankejohtaja, Lapin Matkailuelinkeino Liitto (LME)
13.15 - 13.40	Arktinen agroforestry Rainer Petola, vanhempi tutkija, Luonnonvarakeskus	Arktinen yritysescase: Terveystä Pohjoisen luonnosta Miikka Jakinen, Repolar Pharmaceuticals Oy	Lapin kansallispuistojen merkitys maakunnalle Joel Erkkonen, erikoistutkija, Metsähallitus
13.40 - 14.10	KAHVIT, MAALAISTORI JA YHTEISÖESITTELYT		
14.10 - 14.35	Metsän keskeltä maailmalle Kotjo Misikangas, tuotepäällikkö, Arctic Warriors Oy	Arktisen hyvinvoinnin tulevaisuus Juha Kuisma, asiantuntija	Arktinen yritys case: Erämaan Kulta Jukka Kela, kullankaivaja
14.40 - 15.05	Arktiset Lapin järvikalat Markku Ahonen, koordinaattori, Leader Pohjoisin Lappi	Aluerakenteen perusosat ja Lapin hyvinvointipoliittinen kehittäminen Sami Moisio, Professori, Helsingin yliopisto	Pelastaako pehmeä metsänhoito matkailun - vai toisin päin? Ville Hallikainen, erikoistutkija, Luonnonvarakeskus
15.10 - 15.40	Paneeli ja keskustelu: Miksi pitää Lapin maaseutu asutuna? Aiheen alustus ja paneelin puheenjohtaja asiantuntija Esko-Juhani Tennilä Paneelin jäsenet: professorit Sami Moisio ja Anu Reinikainen sekä kansanedustajat Johanna Ojala-Niemelä ja Mikko Kärnä		
15.40 - 16.00	Loppuyhteenveto Johanna Iktäheimo, hallituksen pj, Lappset Group Oy		

AINUTLAATUINEN ARKTINEN LAPPI -maaseutuseminaari

Seminaarin puheenjohtaja Hannu Linjakumpu, yksikön päällikkö, Lapin ELY -keskus

Muistiinpanoja

luke.fi

Luonnonvarakeskus
Viikinkaari 4
00790 Helsinki
puh. 029 532 6000